

2/10

irizpena

DIRU-SARRERAK BERMATZEKO
ERRENTA ARAUTU DUEN
Dekretu Proiektuari buruzkoa

Bilbon, 2010eko otsailaren 17an

EGAB

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Araoetarako Batzordea
Consejo Económico
y Social Vasco

I. AURREKARIAK

2009ko abenduaren 17an, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak Enplegu eta Gizarte Arazoetarako Sailaren idazkia jaso du, Diru-Sarrerak Bermatzeko Errenta arautu duen Dekretu Proiektuari buruzko txostena eskatuta, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako ekainaren 27ko 9/1997 Legearen 3.1.b) artikuluan ezarritakoa aintzat hartuta.

Lege-ekimen horren xedea Diru-Sarrerak Bermatzeko Errenta arautzea da, Diru-sarrerak Bermatu eta Gizarteratzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legearen bidez definituta, aipatutako Legean Diru-sarrerak Bermatu eta Gizarteratzeko Euskadiko Sistemaren gailu ekonomikoaren pieza giltzari gisa diseinatu den bezala. Arau berri horretan, Euskadiko Autonomia Erkidegoan jasotako gastuaren kontzeptuak zehaztu dira, prestazio hori barnean hartzen duena, hain zuzen, baita hori emateko betekizunak nahiz aplikatu beharreko prozedurak ere.

Berehala agiriaren kopia Batzordearen Osoko Bilkurako kide guztiei bidaliko zaie, proposamenak eta iritziak igorri eta horiek Lan Batzorde egokiari helarazteko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Funtzionamendurako Erregelamenduan ezarritakoari helduta. Halaber, 2010eko otsailaren 1ean, Gizarte Garapenerako Batzordea bildu zen, Dekretuaren proiektua baloratzeko helburuarekin. Hartutako erabakiak abiapuntu hartuta, Irizpen Proiektu hau egin da, ostean Batzordearen Osoko Bilkurari helarazi ahal izateko eta onetsi da EGABn UPV/EHUaren ordezkariaren boto partikularrekin.

II. EDUKIA

Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta garatu duen Dekretu Proiektuaren testuak hamar kapitulu, 71 artikulua, bi Xedapen Gehigarri, bost Xedapen Iragankor, Xedapen Indargabetzaile bat eta hiru Azken Xedapen ditu. Laburbilduz, hau da edukia:

I. Kapituluak: Xedapen Orokorrak (1-7 artikulua)

Lehenengo kapituluan xedapen orokorrak jaso dira, eta prestazioa definitzen duten osagaiak -xedea, definizioa, izaera eta prestazioaren ezaugarriak nahiz motak- eta Sistemaren erreferentziatzeko osagai gako batzuk ezarri dira.

Aurrerakiekin gertatzen den bezala, helburua oinarritzko beharrianei lotu-

tako gastuei estaldura ematea da. Hain zuzen ere, gastuok bizirauteko oinarrizko gastuak izango dira, baina horrez gain, babes-eremua gizarteratzeko eta/edo laneratzeko prozesuaren ondoriozko gastuak ere barnean hartzen dira, hots, prozesu hori aurrera eramateko ezinbestekoak direnak, bederen, eta beste batzuen artean, kontzeptu horren barruan lantokira iristeko garraio-gastuak eta prestakuntza-gastuak jasoko dira. Izaerari eta ezaugarriei dagokienez, eskubide subjektiboa eta izaera subsidiarioa izateaz gain, eta, hala denean, indarreko legerian ezarritako mota guztietako baliabide nahiz prestazio ekonomikoen osagarria izanda, prestazioa ezin izango da osatu, mota guztiei begira, antzeko izaera duten bestelako prestazioekin edo laguntzekin, eta zehaztutakoaren ariora, osagarri horiek egonez gero, horiek diru-sarreratzat joko dira. Bada, 4. artikuluan mota ezberdinak jaso dira: alde batetik, gizarteratu eta gizarte-babeserako oinarrizko errenta, funtsean, lan-errenten ondoriozko baliabide ekonomiko propiorik izan ez eta diru-sarreraren hileko diru maila gizarteratu eta gizarte-babeserako oinarrizko errentaren zenbatekora iristen ez diren pertsonen eta elkarbizitza-unitateei zuzenduta egongo da; eta, beste aldetik, laneko diru-sarreraren errenta osagarria, lan-errentak izan eta diru-sarreraren hileko diru maila gizarteratu eta gizarte-babeserako oinarrizko errentaren zenbatekora iristen ez diren pertsonen zuzenduta egongo da.

Horrez gain, aurreikusitako bi mota horien artean, laneko diru-sarreraren errenta osagarria lehenetsiko da, eta hori prestazioaren eskatzaileak lanerrentak dituen eta egoera horretan elkarbizitza-unitatearen beste edozein kide dagoenean ere eskatu ahal izango da.

Elkarbizitza-unitatearen arauketak kasu horiek hiru kategorian handitan bereizten ditu; oinarrizko kasuetan jasotako elkarbizitza-unitatearen egoitza osatzen duten pertsonen salbuespenezko kasuak; eta, salbuespenezko kasuak, orobat, aparteko beharrezko delako medio, oinarrizko kasuetan jasotako elkarbizitza-unitateetan hartutako pertsonen kasuak, betiere horiekin ahaidetasunik izan gabe.

Oinarrizko kasuetan jasotako unitateak hauek dira:

- Etxebizitzan edo bizilekuan bakarrik bizi diren pertsonak.
- Etxebizitza edo bizileku berean batera bizi diren bi edo pertsona gehiago, betiere ezkondua edo ezkontzaren antzeko bestelako harreman-mota iraunkorraren bidez bat eginda badaude, hots, adopzioaren bidez, laugarren maila arteko odol-ahaidetasunaren bidez edo bigarren maila arteko ezkontza bidezko ahaidetasunaren bidez, edo familiako harrera iraunkorraren edo aurreadopziozkoaren edota babes-harremanaren bidez.
- Edozein motako errentamendu-kontraturen gaineko pertsona titular bakoitza, betiere etxebizitza edo bizileku berean aurreko atalean

ezarritako harremanetatik inoren bidez ere bat eginda ez badago, aparteko beharrianaren egoeren ondorioz.

Bigarren kategorian, salbuespenezko kasuak jasotzen dituen, ondoko kasuak jaso dira: Lehenbizi, zahartzaroaren, ezintasunaren edo alarguntasunaren kotizaziopeko edo kotizaziopekoak ez diren pentsioen onuradunekin eraturako elkarbizitza-unitateak biltzen dira, horiekin ezkontzaren antzeko harreman iraunkorren bidez bat egindako ezkontideak edo pertsonak eta ikuspuntu ekonomikotik horien mende dauden pertsonak barnean hartuta. Kategoría berean, gisa bertsuan, bakarrik bizi diren pertsonak edo ezkontzaren bidez edo ezkontzaren antzeko bestelako harreman baten bidez bat egindako pertsonak jasotzen dira, betiere horien ardurapean adingabeak badituzte. Era berean, etxeko tratu txarren biktimak izanda, ohiko etxebizitza bertan behera utzi duten pertsonak biltzen dira, seme-alabekin batera, halakorik badago, eta banantzearen, dibortzioaren edo egitezko bat-egitea desegitearen edo Oinarrizko Gizarte Zerbitzuaren eskutik apartekotzat jotako beste edozein egoeraren ondorioz ohi bezala bizileku gisa erabilitako etxebizitza derrigorrez bertan behera uztera behartutako pertsonak ere.

Hirugarren kategorian, aparteko beharrian-egoera dela medio, oinarrizko kasuetan jasotako lehenengo bi unitate-motetan aurreikusitako elkarbizitza-unitateetatik edozeinen bidez harrera jaso duten pertsonak biltzen dira, baldin eta betekizun batzuk betetzen badituzte, horien artean, aparteko beharrian hori baieztatzen duen Oinarrizko Gizarte Zerbitzuaren txostena izatea.

Etxebizitza- edo bizileku-arauketak bi etxebizitza- edo bizileku-mota bereizten ditu:

- Etxebizitza edo bizileku partikularrak, bi egoera-mota gertatzeko aukerarekin: dela elkarbizitza-unitate bakar bat bizitzea, dela batzuk bizitzea, eta azken kasu horretan, kontratu-egoera ezberdina sortzeko aukerarekin: azpierrentamendua, ostatatze-kontratua edo logelen soldata eta errentamendukidetzak. Halako kasuetan, beti etxebizitza edo bizilekua egongo dela baieztatuko da, esparru fisiko hori partekatzen duten elkarbizitza-unitateen kopurua eta horien artean ahaidetasuna badago edo ez badago kontuan izan gabe.
- Egoitza kolektiborako esparru fisikoak, turismoko ostatuen establezimenduak eta aldi baterako harrera-zentroak barnean hartuta, betiere testua zehaztuta, hau da, aldi baterako harrera-zentroak izango dira harrera-pisuak, bazterkeria-egoeran dauden pertsonen zuzendutako egoitza-zentroak, baita etxeko tratu txarrak jasan dituzten emakume biktimenzako egoitza-zentroak, eta emaku-

meentzako bestelako harrera-zerbitzuak ere, betiere egonaldia kasuan kasuko gizarteratzeko banakako planaren bilakaeraren mende badago.

Xedapen orokorretan jasotako azken artikulua gizarteratzeko hitzarmenarekin lotutakoari buruzkoa da, eta horrek pautak ezberdinak beteko ditu, diru-sarrerak bermatzeko errentaren bi moten arabera:

- Gizarteratu eta gizarte-babeserako oinarritzko errenta gizarteratzeko hitzarmenaren ezarpenari lotuta ageri da, eta horren edukien helburua, titularraren eta Oinarritzko Gizarte Zerbitzuaren arteko adostasunaren bidez definituta, bere gizarteratzea eta/edo laneratzea eta elkarbizitza-unitatearen gaineko kideena ahalbidetzea izango da. Hala ere, betebeharrak salbuespenak geratzeko dira titularraren pentsiodun gisa jasotzen dituzten elkarbizitza-unitateak, hori edo elkarbizitza-unitatearen gaineko kide batzuk lana egiteko adina badute eta lanerako ezintasun absolutuan aurkitzen ez badira.
- Laneko diru-sarreraren errenta osagarria titularraren eta, hala dezan, elkarbizitza-unitateko gainerako kideen lan-egoera hobetzerantz zehatz-mehatz zuzendutako hitzarmenaren ezarpenaren zuzenduta dago. Halaber, edukiak zehazteko unean Oinarritzko Gizarte Zerbitzuak eta LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuak koordinatuta esku hartuko dute.

2/10

II. Kapituluak: Titularrak, betekizunak eta betebeharrak (8-12 artikulak)

Bigarren kapituluak Gizarteratzeko eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren eskubidepeko prestazio ekonomikoak arautzeko oinarritzko eta erreferentziazko osagaiak biltzen dira, hau da, bai diru-sarrerak bermatzeko errenta bai etxebizitzaren prestazio osagarria: eskubidearen titulartasuna eskuratzeko betekizunak eta titulartasun horri lotutako betebeharrak. Eskuraketa horren betekizunei dagokienez, osagai ezberdinak nabarmendu behar ditugu:

Lehenengo eta behin, Dekretuan eskabidea egin baino urtebete lehenagoko elkarbizitza-unitatea eratzeko betekizunari begira aplikatu beharreko salbuespenak arautu dira, eta, gainera, aurretik indarrean egondako arauketan jasotako edukiez gain, bi kasu berri jasotzen dira: etxeko tratatu txarrak jasan dituzten biktimen kasua, baldin eta unitate berria aurreko unitateko pertsonekin eratuta badago; bigarrena, 18 eta 23 urte bitartean dauden pertsonak, betiere adin-nagusitasuna eskura-

tzean haurtzaro eta nerabetasuneko arreta eman eta horiek babesteko gailurik ahalbidetu ez bazaie, kasuan kasuko Gizarteratzeko Hitzarmena formalizatuta.

Baliabideak behar bestekoak ez direnean, Dekretuan Legearen aurreikuspenak zehaztu dira ondasun higiezinak dagokienez, eta bertan ezarritakoaren arioren, ondasun higiezinik ez izateko erregela orokorrari begira ezarritako salbuespenen artean, ondoko hauek jaso dira: ohiko etxebizitza, salbuespenezko baliorik ez duenean (eta ohiko etxebizitzaren kontzeptuan, 24. artikuluan zehaztu den bezala, garajea, trastelekua, eta, landa-izaerako ohiko etxebizitza denean, bereizi gabeko landaizae-rako lursail erantsia), eta elkarbizitza-unitatearen diru-sarreraren iturria eratzten duten norbere konturako jarduera edo jarduerak garatzeko tokia eratzeko ondasun higiezinak edo horien zatiak.

2/10 *i*

Halaber, ezarritako 23 urteko adin-mugari dagokionez, Dekretuan Legean jadanik ezarritako salbuespena jaso da, 23 urtetik beherako pertsonaren ardurapean geratzen diren pertsonen minusbaliotasun edo mendekotasun maila definituta, eta beste berri bat gehitu du, adin-nagusitasuna eskuratzean haurtzaro eta nerabetasuneko arreta eman eta horiek babesteko gailurik ez ahalbidetzeari buruzkoa, hain zuzen.

Jarraian, Dekretuan titularren aldirakotasun-egoerak arautu dira eta hiru egoera ezberdinak dira:

- Elkarbizitza-unitate berean titularren izaera izan dezaketen pertsona batzuk bizi direnean, Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta, mota edozein izanda ere, horietako batek bakarrik izan dezake;
- Etxebizitza edo bizileku zehatz batean bi elkarbizitza-unitate edo gehiago bizi badira, etxebizitza edo bizileku horretan, gehienez ere, diru-sarrerak bermatzeko errentaren gaineko bi prestazio jaso ahal izango dira, baldin eta prestazioa eskuratzeko betekizunak betezen badira;
- Bizileku kolektiboen kasuan, diru-sarrerak bermatzeko errenta jaso ahal izango dute horietan bizi diren elkarbizitza-unitate guztiek, prestazioa eskuratzeko betekizunak betetzen badituzte.

Hori dela eta, titularren betebeharren kasuan, 12. artikuluan, oinarriko betebeharrak eta betebeharrak orokorrak jasotzeaz gain, betebeharrak zehatzak ezarriko dira, titular gisa bere gain hartutako prestazio-mota kotuan izanda:

- Gizarteratzeko eta gizarte-babeserako oinarriko errentaren gaineko titularrek betebeharrak hauek bete beharko dituzte: gizarteratzeko

hitzarmena negoziatu, izenpetu eta betetzea, pentsiodunei eta lanik egin ezin duten pertsonen buruz ezarritako salbuespenak izan ezik; titularra eta elkarbizitza-unitateko gainerako kideak lana egiteko moduan mantentzea, ezintasun absolutuko pentsioen gaineko titularrak, ikasketa akademiko aratuak egiten ari diren 23 urtetik beherako pertsonak, edo, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuen eta/edo LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuaren ustez lan-merkatuan esku hartu ezin duten bazterkeria-egoera altuan dauden pertsonak izan ezik. Gainera, enpleguaren eskatzaile gisa etengabe inskribatuta egoteko konpromisoa hartuko dute, enplegu egokiari uko ez egitekoa, borondatezko baxarik ez ematekoa, ez behin betikoa ez aldi baterakoa, eta laneko eszedentzia edo lan-murriztea ez hartze-koa aparteko arrazoi justifikaturik egon ez bada.

- Bada, laneko diru-sarreraren errenta osagarriaren gaineko titularren kasuan, enplegua hobetzeko hitzarmena negoziatu, izenpetu eta bete egin beharko dute, eta, ondorenez, ezinezkoa izango da borondatezko baja ematea, behin betikoa edo aldi baterakoa, ezta laneko eszedentzia hartzea ere inolako arrazoi justifikaturik egon ez bada.

2/10*i*

III. Kapitulua: Araubide ekonomikoa (13-27 artikulua)

III. kapituluaren prestazioaren araubide ekonomikoa arautu da: hileko zenbatekoaren finkapena, baliabideen zehaztasuna, etekin zehaztapena eta ondarearen zehaztapena.

Prestazioaren zenbatekoari (13. artikulua) dagokionez, Dekretuan, lanbidearteko gutxieneko soldataren ehunekoetan adierazitako prestaziomota bakoitzaren hileko zenbatekoari buruzko aurreikuspenak Legean jasotzeaz gain, guraso bakarreko elkarbizitza-unitateentzako aurreikusitako osagarria urteko lanbidearteko gutxieneko soldataren %6,4koa izango dela adierazi da.

Etekinak zehazteko unean (15-22 artikulua), oinarrizko errentari begira data arte aplikatutako ereduari dagokionez ezarritako ezberdintasun nagusiak hiru alderditan bereizi dira:

- Lehenengoan, zenbaketa egiteko ezarritako erregelaren salbuespenak hedatzen dituzten sari eta diru-sarrera ezohikoak, ohiko etxebizitzaren erreformak egiteko erabilitako zatia barnean hartuta, baldin eta horiek etxebizitza bizigarritasun-egoeran artatzeko beharrezkoak badira eta salbuespeneko baliorik eragiten ez badute.
- Bigarren osagai nabarmenari dagokionez, Autonomia Pertsonala

Sustatu eta Mendekotasun Egoeran dauden Pertsonen Arreta emateko azaroaren 14ko 39/2006 Legean -bereziki, zerbitzuari lotutako prestazio ekonomikoa, laguntza pertsonala emateko prestazio ekonomikoa eta familiako ingurunea zaintzak eman eta profesionalak ez diren zaintzaileei laguntza emateko prestazio ekonomikoaz arazirik gabeko prestazio zehatzei eta genero-indarkeriaren emakume biktimei zuzendutako prestazio ekonomikoari begira zenbatu ezin daitezkeen diru-sarreraren hedapena da.

- Hirugarren alderdi desberdintzailea, zenbatu ezin daitezkeen diru-sarreraren arauetan ere jasotakoa, enpleguari egindako pizgarriak izenekoen aldaketa da. Bada, 21. artikuluan adierazitakoaren arioren, Laneko Diru-sarreraren Errenta Osagarriaren kasuan, baliabide erabilgarrien artean, eskatzailearen edo elkarbizitza-unitateko bestelako kideen norbere konturako edo inoren konturako lanen ondoriozko diru-sarreraren ehuneko zehatzak baztertuta geratuko dira, eta pizgarri horrek aldi baterako izaera izango du, gehienez ere, 24 hilabeteko epearekin. Hala ere, 12 hilabete gehiago luzatu ahal izango da, LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuak beren beregi horretarako irizpena igorri badu.

Ondarearen zehaztapenari (23-27 artikulua) dagokionez, ohiko etxebizitza (garajea, trastelekua eta bereizi gabeko landa-lursaila) nahiz diru-sarreraren iturria eratzen duten jardura propioak garatzeko elkarbizitza-unitateko titularrak eta/edo bestelako kideek erabilitako ondasun higiezinak edo jabetza osoa ez duen edo gozamina gozamenaren edo horrekin berdinetatik inguruabarren ondoriozko egoeren bidez mugatuta duten ondasun higiezinak baloratzeko pautak ezarri dira.

IV. Kapitulua: Prestazioaren aintzatespena (28-39 artikulua)

Kapitulu horretan prestazioa aintzateko prozedurari buruzko alderdiak arautu dira. Esparru horren barruan, oinarriko alderdien inguruan (eskabidearen aurkezpena eta prozeduraren instrukzioa udal mailan eta ordainketa foru mailan) data arte indarrean egon denaren antzeko prozedura jasotzeaz gain, berezitasun ezberdin batzuk ere aurreikusi dira:

Alde batetik, etxebizitzaren prestazio osagarriaren aldi bereko eskabidea eta izapidetza jaso dira, baldin eta prestazio horren beharrezko diru-sarrerak bermatzeko eskabidearen ostean sortu ez bada.

Bestalde, eskabideari, beharrezko diagnostikoa egiteko beharrezkoa den epea aintzat hartuta, gizarteratzeko hitzarmena, edo hitzarmen hori egiteko aurrekordioaren agiria erantsi behar zaio, gizarteratzeko

edukiak bakarrik aurkeztu ahal izateko, edo, orobat, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuaren ustez komenigarria bada, enplegua eskuratu edo lane-goera hobetzera zuzendutako jarduketak jasotzen dituen aipamena ere aurkeztu beharko da.

Aurrekoarekin zuzenean lotuta, 35. artikuluan ebazpena emateko Foru Aldundi eskudunaren eta kasuan kasuko Oinarrizko Gizarte Zerbitzuaren arteko komunikazioa gauzatzeko oinarrizko osagaiak arautu dira, bai eta horren eta LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuaren arteko koordinazioa gauzatzeko ere. Halaber, prestazioa ematen den kasuetan, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak egoeraren ezaugarriak kontuan izanda modu honetan jardungo du:

- Enplegura zuzendutako jarduketak eskatzen diren kasuetan, aurretik egin gabe badago, gizarteratzeko hitzarmena egingo da.
- Enplegura zuzendu edo lan-egoera hobetzera zuzendutako jarduketak beharrezkoa den kasuetan, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak LANBIDE-Enpleguaren Gizarte Zerbitzuarekin harremanetan jarri beharko da. Nolanahi ere, zenbait kasu tasatuetan egin beharko da: emandako prestazio-mota lanen diru-sarreraren errenta osagarria bada; baldin eta, gizarteratu eta gizarte-babeserako oinarrizko errenta izanez gero, titularrak edo elkarbizitza-unitatearen bestelako kideek lana egiteko adina badute, salbu eta lanerako ezintasun absolutua badute edo ikasketa akademiko arautuak gauzatzen ari badira; betiere aurreakordioan edo Oinarrizko Gizarte Zerbitzuaren gizarteratzeko Hitzarmenean LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuaren esku-hartzea beharrezkotzat jotzen denean. Kasu horietan guztietan, Gizarteratzeko Hitzarmena sinatzeko koordinazio- eta protokolo-mekanismo egokiak aplikatuko dira, hori beti Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak egiteko betebeharrari kalterik egin gabe.

38. artikuluan, ildo beretik, eskubidearen iraupena arautu da, eta Legean aurreikusitako bi urtetik behin egin beharreko berriztatzea kontuan izanda, prestazioa modu automatikoan berriztzeko kasuak aurreikusi dira. Horien artean, jadanik aurreikusitako lege mailako bi berriztatzeak -lana egiteko adina ez duten pentsiodunak, edo, lana egiteko adina izanik lanerako ezintasun absolutua dutenak, eta oinarrizko gizarte-zerbitzuen eta LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuaren ustez lan-merkatuan murgiltzeko bazterkeria altua jasaten duten pertsonak- jaso dira, baita 23 urtetik beherako adingabeak ere, adin-nagusitasuna eskuratzean haurtzaro eta nerabetasuneko arreta eman eta horiek babesteko gailurik ahalbidetu ez bazaie, gizarteratzeko hitzarmena formalizatuta.

V. Kapitulua: Prestazioaren berrikuspena, aldaketa, etendura eta azkentzea (40-55 artikulua)

Lehenbizi, etendura prestazioaren erabilera egokia bermatu eta eskatzeko funtsezko tresna da. Etendura-arrazoien artean, gizarteratzeko hitzarmenari lotutakoak nabarmendu behar dira, dela horren sinadurari begira dela horren ez-betetze osoari edo partzialari begira: Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak hori negoziatu edo izenpetzeari uko egiteko beharrezkotzat jotzen duenean, hala denean, LANBIDE-Enpleguaren Gizarte Zerbitzuarekin koordinatuta; gizarteratzeko esparruan bere gain hartutako konpromisoak ez betetzea; ildo beretik, enplegurako prest ez egotea, enpleguaren eskatzaile gisa etengabe inskribatu gabe egotea edo enplegu egokiari uko egitea edo diru-sarrerren maila hobetu ditzaketen enpleguaren baldintzei uko egitea aplikatu daitekeenean.

2/10

Etenduraren iraupenari dagokionez, kasu ezberdinak arautu dira:

- Pauta orokorraren ariora, etendura-egoera hori eragin duten inguruabarrak irauten duten bitartean egongo da, gehienez ere, 18 hilabeteko epean, eta epe hori igaro ostean prestazioaren eskubi-dea azkenduko da. Etendura gertatzen bada, baina hori etendura gertatzeko unean desagertu bada edo berehala desagertzeko aukera badago, prestazioa epe zehatz baterako eten egingo da, gertatutako inguruabarrak aintzat hartuta, baina inoiz ez du gaindituko ez-betetzearen iraupena baino handiagoko epea.
- Etendura gertatzen bada elkarbitza-unitatearen eraketan edo baliabideen mailan egindako aldaketak epearen barruan ez komunikatzeagatik, edo enpleguaren eskatzaile gisa etengabe inskribatuta ez egoteagatik, orduan etendurak hilabeteko epea iraungo du lehenengo aldiz gertatu bada, eta 3 hilabeteko epea, hori berriro gertatu bada.
- Enplegu egokiari inolako arrazoi justifikaturik izan gabe uko egin bazaio, etendurak uko egindako enpleguari begira aurreikusitakoaren epealdi baliokidea iraungo du, eta iraupen hori ezezaguna bada, etendurak 3 hilabeteko epea iraungo du.

Azkontzearen arauketari dagokionez, Dekretuan aurreikusi denez gero, azkentzea betebeharrak ez betetzeagatik, arau-hausteak egiteagatik edo 18 hilabete (diru-sarrerren zenbatekoak behin-behinean ezarririk muga gainditu duenean izan ezik) baino gehiagoko etendura-egoera gertatzeagatik eman bada, titularrak ezin izango du berriro eskatu diru-sarrerak bermatzeko errenta urtebeteko epean, azkentze-datatik zenbatuta. Gainera, ezintasun hori titular izaera duen elkarbitza-unitateko

kideetatik edozeinengana hedatu daiteke, aurretiaz aipatutako Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak txosten-proposamena igorrita.

Dekretuaren gainerako zatian bidegabeko prestazioen itzulketa jasotzen da, eta oinarri-oinarrian aurreko ereduari begira indarrean dauden aurreikuspenak (VI. kapitulua, 56-58 artikulua), zehapen-prozedura, Herri Administrazioen Zehapen-Ahalari buruzko otsailaren 20ko 2/1998 Legearen aurreikuspenak jasotzen dituen (VII. kapitulua, 59-62 artikulua), errekurtsioei eta kexei buruzko zenbait xedapen, administrazioen arteko komunikazioa eta datuen isil-gordea (VIII. kapitulua, 63-65 artikulua), espedienteen helarazpena (IX. kapitulua, 66-67 artikulua), eta finantzaketa, data arteko indarreko oinarrizko xedapenei eutsita (X. kapitulua, 68-71 artikulua) biltzen dira.

Azkenik, testuan xedapen gehigarri, iragankor eta azken xedapen batzuk jasotzen dira. Iragankorren artean, lehenengo biak azpimarratu behar ditugu, hots, zenbatekoen xedapen iragankorra eta prozeduren xedapen iragankorra:

Zenbatekoei dagokienez, Dekretuaren Lehenengo Xedapen Iragankorrean adierazi den bezala, Dekretu hau indarrean jarri aurretik oinarrizko errenta arautu duen arauketaren esparruan egiletsitako zenbatekoak osatzeko foru-prestazioen onuradun izan diren pertsonen halakoak jasotzen jarraitu ahal izango dute, baldin eta horiek eskuratzeko betekizunak betetzen badituzte, kasuan kasuko Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren gehieneko zenbatekoa gainditzen duen zenbatekoari dagokionez. Horrez gain, foru-osagarri horri eutsi ahal izango zaio elkarbizitza-unitatearen diru-sarreraren eta Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren ondoriozko diru-sarreraren baturak arau hori indarrean jartzean jasotzen ari den zenbateko osoaren zenbateko baliokidea lortu arte.

Dekretu hau indarrean jarri aurretik abian jarritako Diru-Sarrerak Bermatzeko Errenta jasotzeko eskubidearen aintzatespenari, berrikuspenari, aldaketari, etendurari eta azkentzeari buruzko prozeduren inguruan, eta Diru-sarrerak Bermatu eta Gizarteratzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legea eta Dekretu hau indarrean jarri aurretik onetsitako emakida-, berrikuspen-, aldaketa- edo etendura-ebazpenak eman ondoren, Bigarren Xedapen Iragankorrean kasu horien ondorioz ukitutako pertsonen egoera arautzen da, batik bat, xedapen bereko bigarren atalean egoera hori Dekretu honetan ezarritakora zehaztutako gehieneko urtebeteko epean egokitu ahal izateko. Hori

gorabehera, epe iragankor horretan, irizpide hauek aplikatuko dira:

- Prestazioa eskuratu eta horren ondorioz sortutako betebeharrak betetzeko betekizunen kasuan, Dekretu hau indarrean jarri aurretik indarrean jarritako arauketaren bidez arautuko da.
- Prestazio-motari eta -zenbatekoari dagokienez, Dekretu honetan jasotako xedapenak aplikatuko dira, betiere abantailatsuak diren heinean.

Amaitzeko, beren beregi ezarri den bezala, Dekretu hau indarrean jarri ostean, jadanik Oinarrizko Errentaren edo Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren gaineko titularrek eta prestazio horren izapidetza aribidean duten pertsonak eskabidea berriztatu egin beharko dute, 38. artikuluan ezarritakoa aintzat hartuta.

2/10*i*

III. OHARRAK

OHAR OROKORRAK

Lehenengoa

Lehenbizi, Euskadiko EGBren xedea, berebat, Dekretu Proiektuan araututako prestazioaren berbera da, hau da, herritarrei beharizan-egoera berezian bizirauteko behar den abagune duina eskuratzeko gutxieneko diru-sarrerak bermatzea da. Kasu horretan, lan-merkatuan murgildu ezin diren jasotzaileak biltzen dira, gutxi gorabehera, ohi bezala diru-laguntza horiek jasotzen dituztenen bi herenak: zahartzaroaren pentsiodunak eta ezgaitasun larriaren mendeko pertsonak, bai eta bazterkeria maila altua dela eta, lan-merkatuan murgiltzearen bidez gizarteratzeko ia aukerarik ez duten pertsonak ere.

Era berean, eta Diru-sarrerak Bermatu eta Gizarteratzeko Legearen Proiektuari buruzko urriaren 22ko 1/2008 Txostenean adierazi dugun bezala, bai arau hartan (abenduaren 23ko 18/2008 Legea) bai esku artean dugun Dekretuan ezarritakoaren aburuz, enplegua funtsezkoa eta nagusia izango da, pobrezia aurre egiteko mekanismoa izanik, eta jasotzaileen beste herena gizarteratzeko aparteko tresna izanik.

Zernahi gisaz, Dekretuaren aplikazioa garatzeko unean, lan-merkatuaren lotura baloratu behar da, batez ere, diru-laguntzen zenbatekoa eta lan-sektore batzuen ordainsariak bat eginda.

Bigarrena

Edozein kasutan ere, lan-merkatuaren gain sor daitezkeen ondoreak Dekretuan bi tresnen bidez zuzendu nahi dira: Gizarteratzeko Hitzarmenaren bidez, eta etorkizuneko LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuak emandako diru-laguntzen berrikuspenaren bidez.

Tresna horiek lan-merkatuaren gain eragin daitezkeen ondoreak zuzentzeko sor daitezkeen zalantzez gain, egia esan Dekretu Proiektuan horiei buruz egindako diseinua oso zehaztugabea (7. artikulua) da, bereziki, Gizarteratzeko Hitzarmenean jasotako edukiei eta Oinarrizko Gizarte Zerbitzuaren eta LANBIDE-Enpleguaren Euskal Zerbitzuaren arteko koordinazioari begira.

Bestalde, eta Dekretu Proiektu honen xedea izan ez arren, oinarrizko gizarte-zerbitzuen gain krisialdia dela-eta prestazioen eskariaren hazkundea izan ditzakeen ondorioak kezkatzen gaituzte.

Hirugarrena

Halaber, Dekretu honen idazketa garbiagoa izan beharko litzatekeela uste dugu, araututako gaiaren konplexutasunari helduta.

Adibide adierazgarri bat "elkarbizitza-unitatea" da (5. artikulua). Hain zuzen ere, modu erabilgarriagoan aurkeztu behar dela uste dugu. Izan ere, horren gaur egungo idazketa nahiko konplexua da, eta zenbait kasutan, segurtasunik eza juridikoa antzeman daiteke (4. atala).

Ohar orokorrak azaldu ostean, Euskadiko EGBren iritziz, ondoko ohar zehatzak azaldu behar dira:

OHAR ZEHATZAK

Aitzinsolasa

Goian aipatutako atal horren hedapena dela eta, gure ustez Gobernuak arau garrantzitsu hori kontuan izan behar du. Hori dela medio, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeari buruzko uztailaren 7ko 9/1997 Legearen 3.1.b) artikuluan ezarritako kasuen artean jasoko da.

Horren barruan Batzordeak Irizpena igortzeko aginduzko eskabidea jasotzen da. Hori dela medio, atalaren amaieran, "Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Txostena ikusita" adierazpena gehitu behar da, gizartearen parte hartzeko bestelako organoak aipatzen diren bezala.

4.1.b) Artikulua. Motak.

Atal honetan araututako Laneko Diru-sarreraren Errenta Osagarriari dagokionez, diru-laguntza hori Enpleguaren Zentro Berezietan eta Okupazioko Zentroetan dauden ezgaiek jaso dezaketean argitu behar da, bai eta gurasoeekin bizi direnek jaso dezaketean ere.

5.2.b) Artikulua. Elkarbizitza-unitatea.

Etxeko tratu txarren biktimen kasuan, artikulua 2.b) atala azpimarratutako testuarekin osatu behar dela uste dugu, izaera juridikoaren justifikazioarekin:

“b) Etxeko tratu txarren biktimak izan eta ohiko etxebizitza bertan behar utzi duten pertsonak, seme-alabekin batera, halakoak izanez gero, eta horien zaintzaren eta babesaren mende badaude; bakarrik bizi diren pertsonen kasuan, abegizko elkarbizitza-unitatearengandik ezberdindutako elkarbizitza-unitatearen izaera gehienez ere 12 hilabeteko epean mantendu ahal izango da, eta salbuesenez berriro ere beste 12 hilabete luzatu ahal izango da”.

9. Artikulua. Eskubidearen titulartasuna eskuratzeko betekizunak.

Lehenengo eta behin, hirugarren atalean ezarritakoaren ariora, Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta eskuratzeko betekizunen artean, ezin izango da eduki inolako ondasun higiezinik, ohiko etxebizitza izan ezik, salbu eta horrek 24.2 artikuluan ezarritako baldintzen arabera aparteko balioa badu.

Artikulu horretan, aldi berean, arauz garatzeko esparruan ezarritako baldintzen arabera katastro-balioak adierazi dira, ostean, Laugarren Xedapen Iragakorrean “Gizarteratzeko Gutxieneko Diru-sarrera arautu duen apirilaren 20ko 198/1999 Dekretuan ezarritako gehieneko katastro-balioak ezarri dituen Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzaren Sailburuari buruzko 2006ko maiatzaren 15eko Agindua, jabetzapeko etxebizitzaren salbuespenezko balioa aintzat hartu ahal izateko” Agindua aintzat hartu ahal izateko.

Gure ustez, ezinezkoa da katastro-erreferentzia ezberdinei eustea etxebizitza-prezioak ezberdinak direnean. Izatez, balio bereko etxebizitzak salbuespenezko balioa duten etxebizitzatzat jotzeko aukera ekarriko du, eta beste batzuk, ordea, ez, EAEko udalerrri batean edo beste batean kokatuta egoteagatik. Horrez gain, edozein kasutan ere,

gure iritziz ez da egokia, erreferentzia katastro-balioa bada, horren zehaztapena jorratzen ari garena baino maila beheragoko xedapenean egitea, aldi baterako bada ere.

Beste alde batetik, atal berean ondokoa adierazi da: “Ondasun higiezinak jabetza osorik gabe edo gozamina gozamenaren edo horrekin berdinetsitako inguruabarren ondoriozko egoeren bidez mugatuta badaude, eta, horrenbestez, egiteko zailak diren ondasunak badira, ondarearen zenbaketarako, ondasun higigarri gisa erabiliko dira...”

Gure iritziz, oso murriztailea da Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta eskuratzeko ukapena etxebizitzaren gaineko jabetzan izan beharreko parte-hartzea, horretaz gozatu ezin bada ere, beste kasu batzuen artean, ezkontza-banantzearen prozesuetan murgilduta egon eta ezkontide ohiaren etxebizitzaren titular partzialak eta gozatu ezin dezaketen jarauntsi txikia jasotzen duten pertsonak barnean hartzen badira. Horregatik, baldintza hori ezabatzeke proposamena egin dugu.

22.b) Artikulua. Behar besteko baliabideak.

Horren ariora, “elkarbizitza-unitateko kideetatik edozeinek ondasun eta zerbitzu zehatz batzuk erosten dituenen eta/edo aitortu eta prestazioaren bidez eskuratutako baliabideez bestekoak izatea eskatzen duten ondasun zehatz batzuk artatzeko gastuak sortzen direnean, baldin eta titularrak, edo, hala denean, elkarbizitza-unitateko kideetatik edozeinek horien jatorria euren ez dagozkien baliabide ekonomikoak direla egiaztatzen ezin duenean. Kasu horietan, ondasunen tratamendua diru-sarrera atipikoei begira Dekretu honen 20. artikuluan ezarritakoa izango da”.

EGBren ustez, egiaztatze hori egin behar duen erakundea/erakundeak zehaztu egin behar dira, hori guztia kasuan-kasuan auzitegi eskudunei horren berri emateko betebeharrari kalterik egin gabe. Horrenbestez, testuan egiaztatzen hori egin behar duen organo eskuduna zehaztu behar da, hala nola, Ogasuna, Gizarte Zerbitzuak, Foru Aldundia, Udalak,...

29. Artikulua. Agiriak.

Lehenbizi, hirugarren atala ondoko kontzeptuen ariora osatzeko proposamena egin dugu, betiere arrazoi tekniko juridikoa aintzat hartuta, eta erabiltzaileei aipatutako atalean jasotako gaia behar bezala erabiltzea ahalbidetuta:

“3. Udalak eskatzaileei prozedura ebatzi eta jakinarazteko **32. artikuluan** ezarritako gehieneko epea komunikatuko die, baita administrazio-isiltasunak eragindako ondoreak ere. Informazio hori komunikazio batean jasoko da, eta ondore horretarako, eskabidea aurkezteko unean edo eskabidea erregistroan jaso eta hurrengo hamar eguneko epean bidaliko du ...”

Gisa berean, laugarren atala jarraian adierazitako moduan osatzeko proposamena egin dugu, erabiltzaileek elektronikoa ez den idazkia erabili dezaketela argi eta garbi izateko:

“4. Nolanahi ere, administrazioaren arintasun- eta ekonomia-prinzipioak eraginkorrak izateko xedearekin, eta herri administrazioen arteko lankidetzaren eta koordinazio-zeregina oinarri hartuta, azken horiek, diru-sarrerak bermatzeko errenta kudeatzeko esparruan, herritarrek aipatutako administrazioek jadanik badituzten datuak eta agiriak ez aurkezteko eskubidea bermatzeko neurri egokiak hartuko dituzte.

Bereziki, administrazio horiek informazio hori eskatzeko baliabide elektronikoak erabiliko dituzte, baldin eta, izaera pertsonaleko datuen kasuan, interesdunek Izaera Pertsonaleko Datuak Babesteko 15/1999 Lege Organikoan edo Lege maila duen beste edozein arautan ezarritako baldintzen arioren emandako adostasunarekin batera, salbu eta eskatutako datuak eta agiriak aplikatzeko arauketaren arabera murrizketak daudenean. Aipatutako adostasuna bide elektronikotik edo **idatziz** igorri eta eskatu ahal izango da”.

39.1 Artikulua. Atzera-egitea eta ukapena.

Aurreko oharra gorabehera, gure ustez Administrazioek baliabide elektronikoen bidez interesdunen adostasuna igorri badezakete, Dekretu proiektu honen 29. artikuluan aurreikusitakoa aintzat hartuta, atzera egiteko ere baliabide berdinak onartu beharko lirakeke. Ondorenez, arrazoi tekniko juridikoak direla medio, eta erabiltzaileei aipatutako atalean jasotako gaia behar bezala erabiltzea ahalbidetzeko, testua modu honetan aldatzeko proposamena egin da:

“1. Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren eskatzaileak bere eskabidean atzera egin ahal izango du, dela **idatziz** dela **baliabide elektronikoen bidez**, betiere hori aurkeztu den Udalean, eta horrek kasu horretan gertatutako inguruabarra adieraziko du, gertatutako egitateak eta aplikatu beharreko arauak aipatuta”.

40.3 Artikulua. Aldizkako berrikuspenak.

Artikulu honen hirugarren atala modu honetan aldatzeko proposamena egin dugu:

“3. Eusko Jaurlaritzak, gizarteratu eta enplegurako sail eskudunaren eskutik, **egokitza jotzen duenean**, egokitza jotako banakako espedienteen ezohiko berrikuspena egingo du, **bereziki eta beti** ondoko kasuetan:

- a) Prestazioaren iraupena luzeegia denean, titularraren ezaugarriak kontuan izanda.
- b) Prestazioa eskuratzeko betekizunetatik edozein benetan eta modu eraginkorrean betetzeari buruzko zioak daudenean.
- c) Prestazioaren berriztatze automatikoaren onurak jaso dezaketzen bazterkeria maila altua jasaten duten kasuetan.

Zioa subjektibotasuna dakarten adierazpenak saihestea da. Izatez, horren ezabaketak ez du eragozten ezohiko berrikuspena egitea, “egokitza jotakoa” adierazpena aintzat hartuta. Era berean, badirudi hobe dela proposatutako aginduzko adierazpena erabiltzea, “bereziki” adierazpenaren ordez.

52. Artikulua. Presazko prozedura.

Hona hemen artikulu honen inguruan proposatutako aldaketa:

“Prestazioa eskuratzeko izapideak presaz eta lehenetsita egingo dira ordu arte titularra izan den pertsonaren Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta jasotzeko eskubidearen azkentzeak edo mantentzeak, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuaren iritziz, elkarbizitza-unitateko gainerrako kideen ageriko kalteak eragiten badituzte, dekretu honen 32. artikuluan ezarritako epearen **erdia** murriztuta, hots, **bost egun balioduneko epea** egongo da ebazpen-proposamena emateko eta **hamar egun balioduneko epea** ebazpena emateko”.

Gure ustez, presazko prozeduraren inguruabarrak gertatzen direnean, ezinezkoa da hogei eguneko epea ezartzea (ebazpen-proposamena emateko), eta hilabeteko epea ezartzea (ebazpena emateko). Izan ere, epeak Dekretuaren 32. artikuluan ezarritakoen erdiak izango dira.

IV. ONDORIOAK

Euskadiko EGBren ustez, Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta arautu duen Dekretu Proiektuan organo honen eskutik Irizpen honetan azaldutako Oharretan islatutako aldaketak zehaztu ditu.

Bilbon, 2010eko otsailaren 17an

Lehendakariaren ikus onetsia
José Luis Ruiz García

Idazkari Nagusia
Javier Muñecas Herreras

Eranskina

Eranskina

UPV/EHuren ORDEZKARIAREN BOTO PARTIKULARRA

Sinatzen duenak erabaki-proposamenaren aurkako botoa ematen du, hurrengo arrazoiengatik:

1. Lehenengo Kontsiderazio Orokorra egokitzen ez jotzeagatik "lan-sektore batzuen laguntza eta ordainsarien zenbatekoa hurbilduz gero lan-merkatuarekiko harremana... baloratzeko" beharrari buruz. Alde batetik, ikuspegi teknikotik kontsiderazio hori garaiz kanpoko delako, izan ere, prestazioaren zenbatekoa araupetuta dago Diru-sarrerak Bermatzeko 18/2008 Legean eta, arau-hierarkiaren printzipioagatik, irizpenaren xede den Dekretuak ezin du urratu Lege horretan xedatutakoa. Bestaldetik, funtsezko arrazoiak ez parte-katzeagatik. Arrazoi horiek epaitzeko Europako Parlamentuaren 2008. urteko urriaren 9ko Ebazpenaren 6. atala kontuan hartu behar da (existentzia duina ziurtatzeko diru-sarrera nahikoak bermatzeari buruzkoa). Honek honakoa dio: "Izugarri deitoratzen du EBko Estatu batzuek, itxuraz, 92/441/EEE Gomendioa kontuan hartu ez izana...". Azken honek, berriz, pertsonak giza duintasunaren arabera bizitzeko baliabide eta prestazio nahikoetarako funtsezko eskubidea duela aitortzen du. Zentzu horretan, Europako Batzordeari eskatzen dio txosten xehatua aurkez dezala jakin ahal izateko EBko kide diren Estatuak gizarte-ongizatearen arloan ezarritako xedapenek Europako Batasuneko txirotasunaren arriskuaren atalasea baino handiagoko diru-sarrerak eskaintzen dituzten; azken hau batez besteko errenta nazionalaren %60ean ezarrita dago (8. atala). Batzordeari eskatu dio gutxieneko diru-sarrerako erregimenen eta ordezkatzeko lansarizko sistemen helburua erabakitzeko, gutxienez batez besteko sarrera nazionalaren %60a den diru-sarrerako laguntza ematen duena, eta aipatutako helburua lortzeko muga-eguna finkatuta (12. atala). Laburbilduz, DBE bezalako prestazio baten zenbatekoak txirotasunari aurre egiteko helburu hori bete behar du. Xedea bere zenbatekoak lan-merkatuan ez sartzeko pizgarria ez izatea bada, ez da bidezkoa diru-sarrerak bermatzeko prestazioa murriztea, izan ere, kasu horretan are gehiago aldentzeko zen helburu horren betetzean dagoeneko dagoenetik, baizik eta gutxieneko lansariak direla "batez besteko soldataren %60eko gutxieneko zenbatekora" igo behar direnak, Europako Parlamentuaren aipatutako Ebazpenak eta aurretik ere Lanaren Nazioarteko Erakundeak jaso bezalaxe.
2. Irizpen Proiektuak, Kontsiderazio Espezifikoaren artean, Dekretuko Proiektuak aurretiko erregulazioa, pertsona onuradunen ikuspegitik,

okerrera aldatzen duen funtsezko alderdiak ez jasotzeagatik, bereziki prestazioa etxebizitza bakoitzeko bi bizikidetz-unitatera mugatzea.

Bilbon, 2010. urteko otsailaren 17an.

Sin.: Mikel de la Fuente Lavín
EEGABren ordezeko batzordekidea, Euskal Herriko Unibertsitatearen ordezkari gisa

